

Dia Europeu de la Mediació **21 de gener de 2019**

A Catalunya se celebra el 21 de gener, per quarta vegada, el Dia Europeu de la Mediació. Aquesta és una de les paraules més emprades i possiblement més mal enteses i pitjor utilitzades entre els polítics, els mitjans de comunicació i la gent del carrer. A Catalunya tenim en vigor la “Llei de Mediació en l'àmbit de Dret Privat” (Llei 15/2009 de 22 de juliol) amb el seu corresponent reglament (aprovat amb el decret 135/2012 de 23 d'octubre) i Centre de Mediació en l'àmbit de Dret Privat. En el seu moment vam ser pioners en l'àmbit de l'estat espanyol en aprovar el 15 de març de 2001 la “Llei de Mediació Familiar”, que va ser derogada quan va entrar en vigor la primera.

A Catalunya apostem de veritat per la Mediació? En tinc els meus dubtes. La prova està en la gran quantitat de persones que s'han format en aquest tema els darrers 20 anys amb moltíssima il·lusió i les poques que s'hi poden dedicar professionalment i en poden viure. Una altra cosa són aquells que s'autoanomenen titulars d'un despatx o d'un gabinet de Mediació i el que fan és pura negociació i encara, amb una formació en mediació sovint tan escassa com insuficient.

Per què no interessa? Per què se li posen tantes traves? Per què no se li dóna la publicitat i la difusió que es mereix? Per què no es dissenya un circuit en què sigui obligatori emprar la mediació com en molts altres països abans d'anar a judici? Per què no es dota pressupostàriament la seva implementació? Per què no se'n fa difusió? Crec simplement perquè no interessa ni als poders polítics, que tan els fa, ja que a molts no els interessa de veritat el benestar real de la gent, ni al judicial, ja que un important sector de jutges i advocats encara ho veuen com una intromissió al seu estatus. I en el fons tenen raó, perquè si bé la teoria de la Mediació és relativament senzilla, la seva pràctica ja és més complexa, però la seva filosofia de fons és del tot inassolible per a molts. Estem parlant dels que ostenten el poder judicial.

Aquest poder judicial està molt clar qui el té: el jutge, que sentència d'acord amb una llei, la mateixa per a tots però interpretable. Els protagonistes, els que xerren i aconsellen i decideixen, són els advocats. I quin paper els correspon a les persones afectades? Doncs massa sovint només el d'espectadors que pateixen les conseqüències d'una decisió que prenen unes persones alienes i que afectaran profundament la seva vida. El més trist és que els plets judicials acaben amb una sentència, però la majoria de vegades no solucionen el conflicte, que continua més escalat que mai, i amb les relacions trencades entre les parts enfrontades.

Que ofereix al seu torn la mediació? Els que realment tenen el poder en la mediació són les parts enfrontades: elles són les úniques que tenen la capacitat de prendre decisions, ja que el mediador el que fa és propiciar aquestes reunions, fer les preguntes adequades en el moment oportú, i administrar els silencis. Les persones enfrontades han d'optar forçosament per apropar posicions, interessos i necessitats, per mirar de trobar una sortida a l'atzucac on es troben. No es tracta d'anar a la confrontació amb la idea de guanyar-ho, encara que l'altre resulti el màxim perjudicat. Es tracta de que cadascú ha de fer petites o grans renúncies per arribar a un consens en què les dues parts resultin mínimament satisfetes i en el que les relacions es puguin restablir de nou. Quan dues persones enfrontades són capaces de discutir durant hores sobre com sortir del problema que a ambdues afecta, hi torna a haver relació.

Durant sis anys em vaig dedicar a fer mediacions familiars i comunitàries. No cal dir que les familiars són les més dures perquè hi ha sentiments profunds molt ferits. Els inicis d'aquestes mediacions solen ser durs, i ho han de ser, però de mica en mica van veient que, amb esforç, empatia i el suport del mediador, es va avançant fins a arribar a uns acords que unes hores abans eren impensables d'assolir. No es tracta de fer una teràpia familiar, però sí de restablir unes relacions i més quan les persones són pares d'uns fills i filles comuns als quals estimen i s'han de continuar veient perquè o bé tenen custòdia compartida o un dels dos en té la custòdia, però l'altre té dret a les visites. Aquests temes no se solucionen només amb sentències judicials; en elles només es determina què s'ha de fer i com, però no com s'han de tractar i respectar les persones. Temes que només es poden assumir des de la mútua generositat, fent prevaler l'empatia per posar-se també en el lloc de l'altre i mirant pel bé de tothom, sobretot quan resulten afectades altres persones, els fills i altres familiars, que sovint no tenen res a veure amb el conflicte, però el pateixen més que ningú.

Ara s'està pensant en com incorporar la mentalitat i la metodologia de la Mediació en l'Administració Pública. I és que, els actuals circuits són satisfactoris pel ciutadà o pel contrari són causa d'una nova decepció? Els ciutadans se senten ben tractats per l'Administració? La seva implicació és suficientment tinguda en compte? O pateixen la inèrcia d'una maquinària gegantina que els xafa sense pietat? Aquí tenim un filó molt important que tot just comencem a albirar: La Mediació Administrativa. Aquest és un nou repte que els síndics/es podem i devem assumir per defensar més i millor els drets dels nostres ciutadans.

Joan Sala Baiget
Síndic Municipal de Greuges de Vic